

FELELŐS MEGYEI NAPLO

Előfizetési árak

Melyben:		vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1.50 K.
3 évre	3 K.	3 évre	4.50 K.
6 évre	6 K.	6 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-ter 1.

TELEFON 200.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

Szegények — cselédek.

A legrégibb magyar nyelvű könyv, mely szegényügyről szól, Szepsi Csombor Márton utleírása 1620-ból. A szerző Hollandiában járt, megismerte a holland népet és ennek szegényügyét. Koldust az egész országban nem látott. Hollandiában ezelőtt háromszáz évvel kórházban helyezték el a betegeket, szegényházba a rokkantakat, dologházba a munkakerülőket. Hollandia 1560-tól 1610-ig háborút viselt. A háboru — különösen abban az időben — seregszám termelte a koldusokat s a rokkantakat. Hollandia félszázados harc után tíz év alatt rendezte szegényügyét. Mit látna Szepsi Csombor Márton, ha sírjából felkelne s megnézné a háromszázévvél öregebb kultúrában élő Fehérvár szegényügyét? S mit fog látni tíz év múlva?

A napokban egy öreg nével hozott össze sorsom. Megkérdeztem tőle, hogy hány éves? Kilencven. Kinél lakik? Hárman lakunk öregasszonyok egy szobában a temetősoron. Hogyan tartja fenn magát? Koldulásból, bár nagyon szégyenlem. Nincsenek gyermekei, kikélt meghuzhatná magát? Leány vagyok kérem, de tisztességes, kilencvenéves koromig érintetlen nő; hetvenéves koromig szolgáltam, azóta így élek. Mig szolgált, nem gyűjtött magának valamit? Ázelőtt nagyon csekély volt a bér; volt egy kis pénzem, de azt nem is tudom hova lett, öreg vagyok már nagyon; most akkor chetem, ha valaki megkönnyöri rajtam.

Tudom, hogy a társadalom nem lehet el cseléd nélkül. De kérdem, ily öregséget érdemel a tisztességes cseléd, ki egész életén át az uriosztálynak robotolt, ki ép oly létjogokkal ellátott ember, mint az ur. Látom, hogy szükségese az autonóm, cselédek által fenntartott cselédkörök, mely a cselédet nemcsak neveli s vasárnap szórakoztatja,

hanem existenciájáról is gondoskodik. A cselédkör kezei tein belül felállítja a cseléd-szakszervezetet; ez tagjait beírja a rokkantegyletbe, gondoskodik szervezettel meánnyos bérről, de ráneveli a cselédet bére megtakarítására is és öregségükben kezeli pénzüket. Kétéve nyáron a Csorbato-Széplak-i uton találkoztam özv. Báthory Nándornéval. A cselédkörökről beszélt nekem. Fialatos pajzánsággal vágtam közbe: hagyjuk ezt, l'eszéljünk délutáni kirándulásunkról. De most kérem Báthorynét: ne hagyjuk ezt, beszéljünk egy kirándulásról Székesfehérvárra és itt beszéljen nekünk a cselédkörökről.

Az irgalmas szeretetnek nagyon sok a parazitája. A paraziták esze nagyon találekony. A cikkiróval történt:

Gyónás után a gyónató elé lép a gyónó hölgy és bejelenti, hogy ez élete utolsó gyónása, mert ő most férjével együtt kénytelen öngyilkos lenni. Férje sikkasztott. A sikkasztás ma, vagy holnap kitudódik. Ő, az asszony mit csinál itt kenyér s kereset nélkül. Csak egy ut volna a menekvésre, mondja az asszony, ha rokonaimhoz utaznék, ők talán befogadnának. A rokonok természetesen messze Horvátországban laknak. Hosszabb beszélgetés következik, a gyónató ad neki negyven koronát és azt hiszi, hogy egy igazi szegényen segített — összes pénze felét adta oda.

Az eset néhány hét múlva megismétlődött szintén nálunk egy másik pappal. Az Egyházi Közlöny írja, hogy Budapesten az utóbbi időben tíz esetben mindig 20—30 koronát könyörögtek ki hasonló módon. A rokon természetesen mindig nagyon messze lakott. Szóval a gyónatószéket is kihasználják a paraziták.

Tudjuk, hogy ilyen esetekből kifolyólag nem szabad jótékonyágunkat lezárni és farkadók lelkiismeretünkét megnyugtanni, Szegények gondo-

zása, erkölcsi kötelesség. De igen, ezen és hasonló esetek meggyőződhetnek bennünket arról, hogy jótékonykodni környezettanulmány nélkül nem szabad. Hogy kellene egy organizált szegénygondozó testület, melynek átadjuk az ügyet és e célra szánt pénzzel és az helyszíni szemle alapján adja azt ki. — Legrégibb egyházi irodalmi mű a Didache (az első századból) azt írja: Izzadjon az alamizsna kezében, míg tisztába jöttél, kinek adod. De a Didache evvel azt is mondja, hogy az alamizsna a kezében legyen, készen az adakozásra és ne a zsebedben, vagy a wertheimban elzárva, hova oly nehéz benyulni.

Háboru.

Az oroszok. Mind érdekesebben alakulnak ki az orosz események. A duma némsokára ülésszakra gyülekezik egybe és ezt az időt megelőzően akar az orosz vezérkar valamilyen eredményt felmutatni. Politikai okokból erőltetik hát a hadszínter eseményeit és ime az abszolutista Oroszországban is vannak már „parlament” eszták, akárcsak Olaszországban, ahol minden kamarai ülésszak körülbelül ötvénezer embert evett meg az Isonzó frontján.

A bukovinai és a besszarábia határ körül most újra nagyobb csapatmozdulatok vannak. Vasut posta és táviró ezen helyen csak a katonaságot szolgálják és már a Romániával való forgalom is a minimumra csökkent le. Egész Besszarábia haditerület és minden állami vagyont onnan már is az ország belsejébe szállítottak. Az az offenzíva, amelyet karácsony körül indítottak meg az oroszok, most fenyeget teljes összeomlással, a nagy csapatelátolás tehát ugy látszik, hogy egy nagy visszavonulásra való előkészülés, az offenzívánk végső leszámolója.

Az olasz ágyutüz tegnap főleg a Canale-völgyben levő helyység, a Rombon-terület és a tolmeini és a görzi hidók ellen irányult. Az ellenségnek Monte San Michele ellen megkísérelt támadását visszaverték.

Visszavert támadások.

A Strypa mentén levő arcvonalunk ellen éjjeli intézett repülőtámadások eredménytelenek maradtak. Korin patak mentén Berestianytól délre orosz felderítő osztagok támadásait könnyű szerrel visszavertük.

A termés biztosítása.

A kormány és a hadvezetőség, a magyar mezőgazdaság ügyét a honvédelem ügyével egyenrangúnak tekintti. Nyilvános publikálása tehát ez annak az évszázadok óta ismert ténynek, hogy a kard és az ekevas még a háboruban is egyenrangú tényező annak a közismert igazságnak, hogy az ekevas megrozsdásodása épen oly katasztrófászerű egy hadviselő országban, mintha a kard is hüvelyében rozsdásodik.

A nagy nemzeti érdekek kölcsönös felismerése, hogy a kormány és a társadalom között a mezőgazdaságban teljes az egyetértés. Amit a gazdák kérnek, azt minden valószínűség szerint meg fogják kapni, de viszont a kormány elég jogosan azt kéri a gazdatársadalomtól, hogy ők maguk is saját érdekében minden lehető megtegyenek a társadalmi szervezkedés leghatékonyabb eszközeivel a mutakozó bajok orvoslására.

Két dolog segíthet a létező bajokon. Az egyik a kormány jóindulata párosulva a hadvezetőség körültekintő bölcsességével, a másik a gazdatársadalom szervezottsége. Tudjuk ugyanis jól, hogy a szervezottség erejével minden akadályt le lehet győzni. Ez egyrészt a végrehajtó hatalomtól, másrészt a gazdatársadalom önmaga legfontosabb érdekei iránt kifejtendő igyekezetétől és hazafiaságtól függ. Egy kormány nem megis jelent s ezen rendelt kötelezi a közigazgatási hatóságokat, hogy közre tekint, sürgősen alakítsanak bizottságokat a gazdák képviselőiből, amelyek valóságos hatósági jogkörrel felruházva vegyék kezükbe a mezőgazdálkodás ügyét. Intézkedés tehát már történt. A magyar gazdaközönségnek igyekezetén mulik csak most már az, hogy a megalakítandó bizottságokban lelkesedést, igyekezetet, hozzáértést és kitartást beleöntve a saját legjobban felfogott érdekei szerint intézze a sürgős tavaszi munkákat, valamint az azután következő összes a mezőgazdaság s így természetesen a honvédelem legszorosabban érintő dolgokat,

A háboru alatt férjhez ment asszonyoknak is jár segély.

A pénzügyminiszter egy konkrét esetből kifolyólag hozza intézett kérdésre nézve a háboru folyamán férjhez ment asszonyok hadisegélyére nézve a következőképen rendelkezett:

Olyan esetekben, amikor a hadbavonult közvetlenül bevonulása után katonai szolgálatainak teljesítése közben lép házasságra, a bevonultnak gyámsági nélküli családtagjai, tehát felesége és esetleges édes vagy mostoha gyermekei is, — a mennyiben az előirt egyéb feltételek fennforognak, állami segélyben részesíthetők; de csak akkor, ha a szóban forgó családtagokat a bevonulás előtt is az illető hadbavonult tartotta el.

Olyan esetekben azonban, mikor a fent megjelölt körülmények között létrejött házasság esetén a feleséget s az esetleges édes vagy mostoha gyermekeket a házasság megkötéséig nem a hadbavonult tartotta el, állami segély általában véve nem állapítható meg, kivéve azt az esetet, ha a feleség és az esetleges gyermekek a házasság megkötése után olyan helyzetbe jutnak, hogy teljesen a bevonultnak eltarthatására szorulnának.

Napközi otthonokról kell gondoskodni a tavaszi munkák megkezdésekor.

Mikor megkezdődött a sörnyű vöröslé, a társadalom mindjárt tisztában volt a napközi otthonok fontosságával, amelyek lehetővé teszik azt, hogy a hadbavonult kisgyermekes felesége munkára mehessen. Ezt a háborus intézményt (tulajdonképpen nem is háborus intézményt, mert állandóan szükség volna rá) a legtöbb város és község megvalósította, így mi is. Las sankint azonban kimultak. A tavaszi munkák megkezdésével ismét nagy szükség lenne rájuk, sőt most már egyszerűen nélkülözhetetleneknek tartjuk, mert a tavasszal minden dolgozó közre égető szükség lesz, amennyiben a férfimunkában a folytonos behívások következtében csaknem teljesen hiányozni fog, nem véve most számba a hadifoglalt alkalmazásait.

Az asszonyok munkájára teljes mértékben azonban gyermekeik akkor számíthatunk, ha azok gondozását magunkra vállaljuk, vagyis, ha napközi otthonokat létesítünk.

Ezen napközi otthonok azonban csak akkor felelőnek meg tulajdonképpen céljuknak, ha úgy szerveznők, hogy már egyéves csöppségeket is befogathatnának, azoknak gondozásáról is történne intézkedés a napközi otthonok létesítése keretében. Ez természetesen csak is úgy lenne keresztülvihető, ha ezen otthonok vezetésére a társadalom idővel rendelkező tagjai nagy számban jelentkeznenek,

értjük az uriaszonyokat, különösen a leányokat, akik hazafias és emberbaráti kötelességből magukra vállalnak a kisgyermek felügyeletét, foglalkoztatják az otthonokban, vagy saát házukba vinnék őket.

Ez talán terhes háborus munka lenne, de vajjon a nagy megpróbáltatások idején, amikor mindenkinek a végső erejét kell megfeszítenie, lehet-e erről beszélni? Lehet-e valami háborus tevékenység terhes? Aki meggondolja a front harcos küzdelmét, annak ilyesmi még eszébe sem juthat, hanem kész örfümmel vállalkozik a munkára, ha megteheti.

Reméljük, hogy így is lesz. Felállítjuk a napközi otthonokat a legcélravezetőbb formában, s helyettes anyákban nem lesz hiány. Ilyeneknek ismerjük a város és a vármegye asszonyait és leányait.

A fokosharc.

Lapunk tegnapi számában Sréter István ezredes személyével kapcsolatban megemlékeztünk a híres fokosharcról, amellyel a besszarábiai határon vívő honvédeink oly fényes diadalt arattak az oroszok felett. Megirtuk, hogy ennek a fokes harcnak Sréter István ezredparancsnok volt a vezetője, s a derék baranyamegyei fiukkal aratta a szép diadalt, amelyről Frigyes főherceg külön hadseregparancsnok emlékezett meg. Az érdekes harc emlékére többeknek diszfokost küldtek.

A hadtest parancsnoka, Korda Ignác lovassági tábornok, a

diszfokost a sörnyűlökben köszönte meg a 40. hadosztályparancsnokságának, amelyben Sréter István ezredes is mint ezredparancsnok működik.

A lovassági tábornok beszéde a következő:

Nagy örömmre szolgál, hogy a m. kir. 40. honvéd gyaloghadosztály parancsnokát és törzskarát otthonában üdvözölhetem. Sajnálom, hogy nem magyar nyelven köszönhetem az urakat, de úgy magyarul nem tudok, hogy szíven szíven beszélhetek. Sajnálom azt is, hogy a harcászati viszonyok nem engedik meg, hogy a csapatoknak személyesen mondjak köszönetet s arra kérek, hogy elismerésemet és köszönetemet csapataidnak alkalomadtán tolmácsolod.

Nagy kitüntetésnek veszem, hogy te kedves barátom a 40. h. gy. ho. és a magad nevében egy diszfokossal megírted a méltóztalt. Nagyszerű emléke ez a nagyszerű időknek, midőn a m. kir. 40. honv. gy. ho. kiváló vitézei, derék honvédek az ellenség túlnyomó erejét, a legrettenetesebb támadások és rohamok forgatában, árkaikból fokosaikkal kiverték és visszavetették.

Nem csak egyszerű hadi-emlék e fokes, sőt inkább felejthetetlen jelképe Toporoutz-Rarsnczei nehéz harcoknak, amelyben a hadosztály vitéz magyar csapatai hősiessé harcoltak és amely harcokban a magyar haza hősi fiait vertelek.

Köszönetet mondok neked a nagyszerű vezetésért, köszönetet a csapatoknak, remek hősi viselkedésükért.

TARCA.

Cettinje.

Cettinje, Montenegró fővárosa és Nikita királyi székhelye, a maga nemében igazán egyik legérdekesebb fővárosa Európának, ha ugyan fővárosnak lehet nevezni ezt az apró fészket. Cettinje szakszított város, mint a legtöbb dél-európai városka. Hogy eredetileg a nagy kolostor körül való paraszt telepítvényből fejlődött fővárossá, azt ma sem tagadhatja le. Lakóinak száma valamivel több a háromezernél, aki többet mond, nagyját. Lakosainak leg többje egyemeletes házban lakik, nagyon sok a földszintes ház, csak itt-ott öltik szemünkbe egy-egy nagyobb épület, amely kis jarkarátul nagyvárosi jellegre is igényt tarthat. A „nagy” épületek sorában felemlítendő az új konak, a miniszteriumok és a posta épületei és a nagykaszánya. A külföldi követek palotái átlag villa-stílusban épültek. Cettinje személfénye a Katunskau

ulica, a „korzó.” Ide építette Itália, Franciaország és Törökország követsége épületeit, itt disseleg a „Montenegrói Bank”, a dohány- és szivarraktár és az a csipkeverő iskola, amellyel Nikitanak leánya, Heléna olasz királyné lendített Montenegró kulturáján. Búszkén mutogatnak itt egynehány európai színvonalon álló üzletet is.

A Katunskau-úlicával párhuzamosan halad a Baja Pivlanina-úlika. Nevezetességei az osztrák magyar követségi épület és a Zetski-dóm. Ez utóbbi parlament és muzeum is, színház, könyvtár és olvasócsarnok is egy tető alatt.

Cettinjenek elég csinos sétateret is van. Ide épült az orosz és német követség és Danilo trónörökös palotája és itt büszkélkedik a cettinjei „Nagy-Szálló,” a „Grand-Hotel.” Grand-Hotel, mert 24 szobája van. Te tessék nevetni. Egész Montenegróban nincs párja. Mert a Fekete-hegyek országában nincs még kivüle épület 24 szobával!

Az új konak kedves kis parkjával egy mellékutcában buzdódik meg. Vele szemben fekszik a régi konak: egy izléstelenül

pirosa mázolt hombar. Neve különben Billjarda, mert falai láthatják, üdvözölhették Montenegró első billjardát. II. Péter hozta és ajándékozta meg vele Montenegrót.

Cettinje vásárterének még vásárcsarnoka is van: Gyümölcs, vetemény, hal és hus járja. Főképp persze kecskehus.

Az idegen, aki a háboru kitörése előtt Kattaróból a Lovcenen át Cettinjebe jutni szerencsés lehetett, még más nevezetesebbet is láthatott Montenegró fővárosában. Legnagyobb nevezetessége a Svéta Gospodja „az Isten-anya kolostora”, Cettinje Capitoliuma és érsekeinek is székhelye. A kolostor egy mellékfolyosóján látjuk a Njegosch és Karagyorgjevics-család számos siremlékét. Ezen Boltivék alatt nyugszik I. Danilo, I. Péter, Mirko Petrovic, Nikitanak apja és Darinka Danilova, II. Daróld neje. A kolostor a XV. század vége felé épült és az anconai Mater Dolorosa kolostor mintájára készült. A török háboruk nehéz idejében többször elpusztult, de mindig újból kikelt rom-

jaiból. Az a háromemeletes nagy torony és a kisebbik — a Tabla — harcias színezetű adnak a kolostornak. A Tabla most harangláb, régebben a levágo től lánzsákra tűzött törökfejek díszítették. A harangok közül az egyik 1718-ból származik, Bartolomeo velencei mester öntötte és I. Danilo készítette. Érdekes látványossága még a kolostornak az a köépitmény, amely a moszkvai híres nagyharangot akarja utánozni. A kolostor előtt szép sorban sorakoznak azok az ágyúcsövek, amelyeket Montenegró harcواسi szákmányoltak annak idején a törököktől. Nevezetes még a magaslat tetején épült Danilo emléktemplom messze ragyogó kupolájával. Alatta terülnek el az új vízművek, amelyek Cettinjét ivó és főzővízzel látják el. A vizet a Karstból vezetik. A vízvezeték Militza nagyharcgőnöknek, Nikolai Nikolajevitsch sógor-asszonyának, Nikita egyik leányának az ajándéka. De mivel nem igen ontja a vizet, mosásra nem használható. És utóbbi célra még most is esővizet használnak, ame-

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különléle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkezdők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLOSÓ

szabott árak.

E díszfokost örök emlékül fogom megőrizni és átadom a fiamnak és belecsepegtetem ifju lelkébe Magyarország és a magyar királyi honvédség iránt való szeretet, melytől lovagiasságot, hősiességet, király és haza iránti szeretet és ragaszkodást tanulhat.

Planzer Balin és Hazai Samu meleg hangu levelében köszönték meg a díszfokost.

Sréter István ezredparancsnok vítezi tetteiért ismerősei köréből számos üdvözlést kapott a híres fokosharóért, a legujabb magyar háromdöröszt.

Innen-onnan.

A multkor Zsolt a Pesti Hírlap *Esti leveleinek* az írója, elírta magát. Nem valami szalonstílusban nyilatkozott arról, hogy a tanárok közül többen sok utánjárásból felmentették magukat a hadiszolgálat alól.

Szó sincs róla, Zsoltnak nem volt igaza az ő gorbma kiszólásával. A magyar tanárok közül nagyon sok van a harcstéren. Sok a halott, sok fekszik betegben, sebesülten a kórházakban, sok fogásba esett s a többi itthon végzi hadbavonult társai helyett is, sokszor két-három ember helyett dolgozza azt a munkát, mely az ország jövőjére van olyan fontos, mint a katonaszkóda. S ha akadt is közöttük, aki iparkodott a lövészároktól szabadulni, ismétljük: — ha akadt is — ez nem jogcim arra, hogy ezek miatt egy egész, nagy, tiszteletreméltó testületet nyilvánosan megsértésnek.

Rendben van.

A mult héten Sándor Pál az ő nagy sértegető, gyanusító beszédeben egy elszólást csinált, melyet ciszternákban gyűjtenek össze.

A Zetski-domb, magyarul „Montenegrói-ház” is elég gazdag a látványosságban. Közadakozásból épült annak az emlékére, hogy a Fekete-hegyek országa lerátta a török uralmat. Elég egyszerű, de kedves a berendezése. Három nagy terme van; az egyikben a képviselőház tartja üléseit, a másik színháznak van berendezése, a harmadik nyilvános olvasó-csarnoknak szolgál. Az olvasóteremben a szerb lapok mellett a régi jó időkben még külföldi lapokat is lehetett itt látni. Állandó színház Cettinjenek soha sem volt, de minden esztendőben vagy Belgrádból, vagy Zágrábról rándult ki oda néhány előadásra egy-egy társulat. Ilyenkor természetesen színre került Nikita király színműve, a „Balkán császárnője” is. A múzeumban a többi között mutogatnak egy régi agyúcsövet, amelynek neve Baba és amelyen a régi időkben a gansztereknek osztották ki botlítások alakjában az igazságot. A múzeum legnagyobb kincse az a híres billard is, amely Cettinjébe való megérkezése örömeire a régi konaknak az örök időkre nevet is adott. Vezetes még Cettinjenek az a hatalmas fája, amely alatt Montenegró királyai nyilvánosan igazságot tettek és tesznek ma is. Némelykor pipaszárral . . .

A cettinjei életet legkirívóbb és

lyet az ügyvédek magukra sértőnek találtak.

Ez is rendben van. Azaz, hogy az illetékesek, a megtámadottak nem úgy gondolják, hogy *rendben van*, hogy mi ezt már megszoktuk, mint a kutya a verést. Nem. Sőt! A tanárok immár hetek óta tiltakoznak, egyenként és testületileg, az őket támadó írás ellen, védelmezik becsületüket, appellálnak a sajtóra, a közvéleményre, az ő múltjukra, jelenükre, blokáddal fenyegetnek írók, lapok, ha nem kapnak elégtételt.

Az ügyvédek megsértését mindjárt másnap a képviselőház elé vitték az ügyvéd-képviselők, alaposan kioktatták és megmosdatták a szabaddomíves gabonakereskedőt, torkára forrasztották a szót s az az egész sértést visszaszavta.

Helyes!

Hanem ezzel a két esettel kapcsolatban volna egy pár szavunk.

Évek hosszu során át, mióta a szabaddomíves és szociáldemokrata sajtó nekivadott, alig van nap, hogy a katolikus papságnak a legalávalóbb, a legigaztalanabb támadásokban ne lenne része. Sárkal dobálják becsületét, gyanusítják erkölcsét, kétségbevonják hazafiságát, lebecsülmérik munkáját. S mindez ellen alig emelkedik szó, hang, írás, védelem.

A papság hallgat, a számonkérés elmarad, retorzió nincs. Magyarországnak ez a legrégebb, ezeréves, zárt, kompakt, hatalmas, erős testülete — vogelfrei.

Igazán megérdemli; rászólgal a gyámoltalanságával.

Finom kis beszédet mondott Polónyi Géza szerdán az ország-házban. Főleg ott volt *finom*, ahol elmondotta, hogy a kereskedelmi Banknál egy-egy igazgató 55.000 korona tantiémot kap évente. A Hitelbanknál 49.550 koronát. Meg

legtermészetesebb megnyilatkozásában vasárnap délutánoként élvezhetne az idegen. Ilyenkor a sétatér árnyékos fái alá gyűlt Cettinjenek minden néven nevezendő notabilitása. Ott adtak találtak egymásnak a királyi család tagjai, a generálisok, a miniszterek, a város gazdag polgáraival vegyesen. Es mialatt a zenekar koncertezett, festői nemzeti viseletükben fel és alá sétáltak, csevegtek, politizáltak, a kesséké árai fölött börtöztek. Cétinje urai. Most a nagy háború véres áldozatainak árnyai megfekszik a sétatérre is. Nincsen montenegrói tüzhely, ahova a gyász be nem vonult volna. A nép, amelynek nincsenek olyan nagyzási hőbortjai, mint a szerb szomszédnak és amely teljes függetlenségében egészen megelégedett és boldog életet élhetett volna, most fejdelmi házának nagyratóró terveiért, intrikáiért és egyéb büneiért keservesen lakol. Belátja ez a nép most, amikor ura és királyja hűtlenül elhagyta, hogy örültség volt azzal a nagyhatalommal kikézdenni, amelynek sohasem jutott eszébe, hogy Montenegrónak függetlenségét a legkevésbé is korlátozza. Talán réa néve nem kését még. Az a nagyhatalom, amely nem kereste a háborút, éreztetni fogja e szerencsétlen népet a diadalmas győző nagylelkűségét.

ahol elmondotta, hogy *Hegedüs Loránt hat* állásán kívül még *tizenhatsz* banknál és üzleti vállalatnál van angarsálva. *Lánczy Leo tizenkilenc* banknak az élnoke s neki is *huszonnégy* állása van. *Szekely Ferenc harmincegy* pénzintézet tagja. A legnagyobb rekordot *Weisz Fülöp* éri el, aki *harmincnégy* vállalat és pénzintézet élén áll.

☉ Már most: ha egy bank — a mint fentebb láttuk — 50.000 koronát fizet igazgatóinak egy évre, még ha nem gondoljuk is, hogy *Lánczy Leo* vagy *Weisz Fülöp* urak minden bankuktól ennyit kapnak: sejtelmünk mégis aligha csal, ha azt hisszük, hogy egy-egy magyar főpap a jobbmóduak közül, mondjuk, például a veszprémi püspök, valóságos templomegere ezekhez a bankár urakhoz képest. Nem is szólva arról, hogy az egyházi vagyona a rengeteg patronátusi, kulturális, iskolai, reprezentációs és jótékonyági kiadás terhe nehezedik, míg, ami *Lánczy uré* — ugyebár — az a *Lánczy uré*, ami *Szekely uré*, az a *Szekely uré*, ami a *Hegedüs uré* és *Weisz uraké*, az a *Hegedüs uré* és *Weisz uraké*. Hiány nélkül, levonás nélkül, kötelezettségek nélkül.

Igazán kíváncsiak vagyunk, hogy a mi földosztogató, szekularizáló népvadítóink, *Jászi Oszkártól* le egész a *Bokányi Dezsőtől*, *Izrael Jakabig* és *Buchinger Manóig* és tovább a *Zigányéig* és *Somogyi Bélaéig* — mikor fogják a szegény és szükösen élő, sőt sokszor éhező emberek figyelmét az egyházi vagyon helyett ezeknek a bankár uraknak a jövedelmeire irányítani?

Krix.

HIREK.

— Olasz fronti látogatás.

A bizonytalan időre elhalasztott olasz fronti látogatással a gyűjtést nem szüntették be, sőt épen most kell ezt elintézni, hogy mire távirat érkezik az utazásra, minden rendbe legyen. A gyűjtés eddig szép eredménnyel járt. Azt hisszük, hogy továbbra ezzel a lelkesedéssel fog folyni.

— Katonai kifutetés. *Kozma Miklós* 10 huszárezredbeli százados a hadidíszmentés 8. osztályu katonai érdemkeresztet kapta.

— Rendkívüli közgyűlés a városnál. Szekesfehervár törvényhatósága rendkívüli közgyűlést tart február hó 25 én délután 3 órakor a városház nagytermében, amelynek egyetlen tárgya a szervezési szabályrendelet tárgyalása lesz. A város polgármestere figyelmezteti a bizottsági tagokat, hogy a módosított szervezési szabályrendelet és az erre vonatkozó tanácsi észrevételek egy-egy példánya már előzőleg minden egyes bizottsági tagnak kézbesítve lett, a mennyiben tehát kezeik között ez idő szerint ezek még nem lennének, a jegyzőki hivatalban egy a módosított szervezési szabályrendelet te.vezele, mint az erre tett tanácsi észrevételek betekinthezők és tanulmányozhatók.

— A hadseregnek. Csallner Gusztáv 69. gyalogezredbeli főhadnagy fémot küldött a Fejérmegyei Naplóhoz a hadsereg részére.

A szegény gyermekok cipője. Díszletet legyen, módos Szekesfehervár köznevelési tanácsintézet megkapta a legnagyobb lelkesedéssel kapta a dr. *Székely Gyula* polgármester német ömbarbadati felhívást a szegény gyermekoknek lábhevelő való ellátása ügyében. Egy-kettőre ezek nyolkezt egybe, mindenki iparkodott eléget tenni ezen háborus költözésének. A cipők kiosztása meg is kezdődött. Ezen háborus jótékonykoddal kapcsolatban ismét szüköségnek tartjuk beszélni a szomorú jelenéssel, a mind erősebben észleltésgé, a „urak” szidását. A korlátosság, a tudatlanság, a rosszakarat különösen a háború alatt élezzet el a keservesen szomorú társadalmi betegséget. Szidját az „urak” a társadalom ama rétegét, amelyet minden jótékonykoddan ott találunk, akik minden jótékonykoddan a nagyob részét szokták adni. A szegény gyermekok cipőre a szüköség pénz is ezek az „urak” adták össze. S a hála érte? Tisztelet a kivételnek, de erről ne is beszéljünk.

— A *Pro Patria* választmánya vasárnap délelőt 11 órakor a vármegyeházán, a főispáni lakosztályban gróf *Székényi Sárolda* előktele mellett gyűlést tart, amelyre a választmány tagjait ezuton meghívja.

— Leszerződő arató munkások szabadállása. Ertesztésünk szerint mindazon 45–50 éves besorozott mezőgazdasági munkások, a kik irátási munkára már leszerződtek, avagy még leszerződési önjáttanának — az aratók idejére legalább egy hónapi szabadságot fognak kapni.

Szombaton 11 vasárnap,

február 19 és 20-án:

A filmtéchnika csodája!

A

MOTORKIRÁLY

Filmgény egy előjáték és 3 felvonásban.

Főszereplő Berlin leghíresebb színművészei.

A szenzációs sikeri filmgény egy rendkívüli bájos és megindító szerelmi dráma keretében szeméint elvált.

A brami kikötő őrjáti furcálmát és világhírű *Pariahajó*gy szerződésen bonzalmas méreteit,

ahol Németbirodalom, tenzeri haderejének megvívhatatlan várai épülnek.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások: Szombaton 6 és 9 órakor. Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Rendes helyárak.

— A detektív ur története. Már többször megemlékeztünk arról a székhámasról, aki detektív akart lenni Székesfehérváron, de idejében ellírt, még mielőtt ártalmatlanná tették volna. Bűnös múltjának a kutatását a rendőrség befejezte. Ez szerint halatonszemesi illetőségű szatyoros szegéd, Hajden Iván Mátyas az igazi neve s az ösödiek büszkélkedhetnek azzal, hogy az ő matriculájukban van elkönyvelve. Karádon a templomot fosztotta ki a jeles firma; Veszprémben kétszer lopott, egyszer 6, másodszor pedig 7 hónapig volt hűvösön. Ezenkívül még kilenc tolvajlái bűne van, amelyekért most körözik.

— Minden földet értékesíteni? Ez a fontos, hazafias cél vezeti a várost, amikor elhatározta, hogy a Nagysáros dűlőben levő eliszaposított 55 holdnyi területet lecsapoltatja s földmívelésre alkalmassá teszi. A 55 holdból 41 a város tulajdona, s a lecsapoltatásra 7915 koronába kerül. A polgármester elvett tervet a legközelebbi közgyűlés elé fogja terjeszteni.

— A másodikban harctérre menő legénység szabadságolása. Azok a katonák, akik a harctérről sebesülten, vagy betegnek visszatérnek és felgyógyulás után ismét a harctérre mennek, a harctérre való távozásuk előtt rövid szabadságot kérhetnek. Természetes, hogy eddig nehezen ment a dolog. Hogy ez a jövőben elkerülhető legyen, a hadvezetőség elrendelte, hogy a parancsnokságok, pöttek és intézetek, mielőtt a menetszázadokat utnak indítják, győződjenek meg arról, hogy nincs-e utbaindítandók között olyan is, akinek szabadságra igénye van de azt még nem kérte ki. Ha lenne ilyen, a szabadságolás engedélyező számára.

— A cselédlányok utcai zárórája. Érdekes rendeletet adott ki Székeszárd város rendőrfőkapitánya, amelyben szigorúan elrendeli, hogy a házi cselédek az utcán csak esti 8 óráig tartózkodhatnak; Vasár- és ünnepnapon azonban, ha erre gazdájuktól külön irásos engedélyt kapnak, esti 10 óráig nyilvános helyen is megfordulhatnak, ugyan csak irásos engedély kell ahhoz, hogy a házi cseléd esti 8 óra után az utcára mehessen. Ezek alapján, felhívja a cselédtartó kazdákat, hogy cselédeküket erre oktassák ki és múltányos esetekben a szükséges igazolványokat adják ki nekik. A házi cselédek, akik a megállapítottan túl az utcán találtak, a közbiztonsági szolgálatot teljesítő m. kir. városi csendőrség által a városházára lesznek kísérve és ott közegészségügyi vizsgálatok alá vetve, szigorú büntetéssel lesznek sújtva.

— Feljelentések. A színházi előadásokra kiadott tűzoltók és mentők két színész ellen feljelentést tettek a rendőrségen. Az egyik a feljelentés szerint a kuliszszák mögött illetlenül viselkedett, a másik feljelentés pedig a mentőszekrény miatt történt, amelyet diszletekkel eltorlaszoltak. A színházi orvos figyelmeztette a személyzetet, hogy a mentőszekrénynek szabadon kell lenni, amire szóvalint keletkezett. A feljelentés szerint különféle disznó jelzőkkel tisztelték meg az Öreg Fehérvárt, amelyek között disznó paraszt város is szerepel. A ket tag ellen az eljárás megindult, s ha a feljelentés részletei valóban bizonyulnak, mindenesetre a legszigorubb büntetés következik, s azt

hisszük, hogy a társulat is gondoskodni fog arról, hogy jövőben ilyen esetek ne rontsák a hírnevét. Mert az ilyesmi semmiesetre sem előnyösök reá nézve. Amíg a vizsgálat be nem fejeződik, természetesen nem szólhatunk az esethez. Azután azonban igen.

— Felemlítik a tiszti fizetéseket. A katonatiszti fizetések rendezése a háború után való munkának egyik elsőrangú feladata lesz és mint egyik fővárosi estilap jelenti, már meg is van oly megegyezés a két kormány között, hogy a mai tiszti fizetéseket husz százalékkal felemléjk. Addig is azonban, míg ez a rendezés megtörténhetik, megállapodás történt arra nézve is, hogy a fizetésrendezésig a mai készülségi pótdíjakat fentartják.

— Alávaló tolvaj. Székesfehérvárról a háború alatt a tolvajlások oly nagy mértékben elterjedtek, hogy előbb utóbb ezzel a szomorú jelenséggel a rendőrségnek minden emberhiány dacára is komolyan kell foglalkoznia, s valami módot kitalálni, hogy ennek a tolvaj világnak valamiképpen vége vessék. Időt kellene szakítani arra, hogy az egész város területén egy alapos razzát tartanak, minden gyanus helyen házkutatást végezzenek, azt hisszük, sok gyanus holmi kerülne elő. Tegnap reggel a tolvajlások egy egészen új, de annál inkább felháborító formája történt. Simon Ferenc Budai ut 13. szám alatti lakos három éves kis Sáríkája reggel a Ferenc József nőnevelő-intézetben levő ovodába igyekezett. Mikor az intézet kapujához ért, egy asszony a lépcsőházba vezette s ott nagykabátját, főkötőjét levette a kis Sáríkáknak, kivette a fülevalóját, amelyet a harctéren levő papája küldött neki emlékül, s azzal az ürüggyel, hogy ki fogja tisztítani, ellírt, a kis leányt pedig az ovodába küldte. A kis Sáríka sírva ment haza elpanaszolni a történetet. Utközben szegényke még meg is hűlt, s most beteg fekszik. A rendőrség a legszelebbekről nyomot az indította az alávaló némbor kézrekerítésére. Egyben figyelmezteti a szülőket, hogy kisgyermeküket ne engedjék felügyelet nélkül az ovodába, iskolába, mert sok lelketlen gazember csavarog a bábóru alatt az utcákon. Nemsokára megérjük azt, hogy az utján a gyermekeknek lábairól a cipőt fogják lelopni.

— Tűz a Bank-utcában. Spitzer Béla Bank-utca 5 szám alatti házában pénteken délután tűz volt, egy kamara gyulált ki s a tűz csakhamar átterjedt a padlásra is. A kamrában egyik kofának holmija volt elraktározva s a tűz a kofa kudarjától keletkezett, amelyet az égő parázssal otthagytak. A padlásan 12 zsák liszt volt. A tűzoltók idejében megjelentek a színhelyen s rövid idő alatt lokalizálták a tüzet.

— A hadifoglyok igénybevételeinek újabb módzatai. Az ország jelenlegi gazdasági viszonyai között a legnagyobb jelentősége van annak, hogy az amugyis csekély számban rendelkezésre áll munkakerő a leggazdaságosabban használtassék ki és ott foglalkoztattassék, ahol a munkából az ország gazdaságára a legtöbb haszon hárul. Minthogy a törvényhatóságoknak leginkább áll módjában odahatni és azt ellenőrizni, hogy a munkakerők mindenkor azokban a helyeken foglalkoztattassanak, ahol a munka elvégzése közérdekből a legszükségesebb, a kormány rendeletet adott ki, amely szerint minden värme-

gyében és oly törvényhatósági városban, amely a mezőgazdasági termelés szempontjából nagyobb jelentőséggel bír, törvényhatósági gazdasági munkabizottság alakítandó. Ennek a bizottságnak feladata a munkaerők kellő kihasználása érdekében a hadifoglyok munkájának a polgári hatóságok körébe eső ügyeit intézni; a katonai munkásokzatok és a katonai lovak kiadásánál a később kiadandó rendelet szerint közreműködni; a katonai munkásokzatok és a katonai lovak kiadását központilag a honvédelmi miniszter intézi.

— Katonatemetés. Brucker Jakab m. kir. 6. honvédegyalozredbeli gyalogos, piros lakos a harctéren szerzett betegsége következtében elhunyt. Temetése február 19-én d. u. 2 óraker lesz a csapatkórház halottsházából.

— Közhűgös és rekedtség ellen a legjobbnak bizonyult háziszér a dr. STÖRK-féle komprimált mell-pasztilla. Egy doboz ára 50 fillér Kapható Szűts Robert „Magyar Korona” gyógyszerárában, Székesfehérvár, Városházter.

— Az egyetlen négy filléres országos, keresztény újság az Uj Lap. A laparúsítóknál és üzletekben kapható.

SZÍNHÁZ.

Tündérlaki leányok. Gsütörtökön este a Tündérlaki leányok repize volt szokot közönség előtt jó előadásban. A főbb szereplők sikerült alakításaikkal zajos tapsokat arattak. A péntek esti előadást a háboruban megrokkant színészek javára tartják három égyfelvonásos darab előadásával.

Heti műsor:

- Febr. 19. Piros ruhás hölgy.
- ” 20. D. u. Legénybucsu. Este: Piros ruhás hölgy.
- ” 21. (Katonaelőadás.)
- ” 22. Zsába.
- ” 23. Piros ruhás hölgy.
- ” 24. Rauschle Mimikus, a ütíncheni színház főrendezője.
- ” 25. Pygmalion.
- ” 26. Lotty ezredesei.
- ” 27. Ó, vagy senki.

A motorkirály. Tanulságos és mindenekfelett érdekesítő az a filmatrakció, melyet az Apolló színház szombaton és vasárnap „A motorkirály” címen bemutat. Bizonyos, hogy a német ipusztársági erő semelyik német filmben oly impozáns, oly érdekesítő cselekmény keretében nem jutott kifejezésre, mint „A motorkirályban.” Giganikus gépek, óriási hajógyár műhelyei között játszódnak minden. És ehhez a cselekményhez művésziesen fonódik egy bájos szerelmi regény is, amely szintén különös érdekességű. Előadások szombaton 6 és 9 óraker, vasárnap 3, 5, 7 és 9 óraker. Rendes helyárak. Jegyek előre válthatók Krauz Veronánál és az Apolló pénztáránál.

— Ujtás a női reform-fűzők terén; gyári lerakatot sikerült szerzenem oly higienikus „Rádium” reform-fűzőkből, melyek a gyomot teljesen szabadon hagyák, csak a hasat és csipőt fűzik, kényelmes járást és szabad mozgást biztosítanak, ülésnél nem hátrányosak. Vételnél feltétlen csak „Rádium” fűzőt tessék kérni! Egyedüli elárúsítás egész megyére Vermes Frigyesnél. Blous újdonságok állandó rak-tára.

Most jelent meg!
SZABÓ ISTVÁN
háborus könyve:

A kárpáti hó 1915.

Följegyzések honvédeinkről a legendásan hősi harcok névtelen magyarjáról.

Ára 2.50 K. Kapható minden könyvkereskedésben, a MÁV. pályaudvarain és helyben a tózsdeknél is.

APRÓHIRDETÉSEK.

Tanulóknak jó házból való fiut felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-ter 1. sz.

Magányos asszony vagy jobb, idősebb leány kerestetik szerény háztartás vezetésére. Jelentkezni lehet Fekete Józsefnél Felsőkereskedelmi iskola.

Egy kocsi felvétetik Schlammdinger Antál és Fia vaskereskedésben.

Egy mindenesfiu felvétetik Küm-mel kerteszter, Kert-utca.

Rac-utca alatti dűlőben, vagyis az Arany-kerék alatt egy kaszáló rét bérbeadandó. Bővebbet Szalai Károlynál Zámoly-utca 11. sz.

A helybeli kir. javítóintézet igazgatósága másoló munkára legalább 4 középiskolát végzett, jól és helyesen író díjnokat keres. Jelentkezhetnek férfiak és nők.

Telefon 233. — Tefon 233.

Pénteken és szombaton, február hó 18 és 19-én:

AZ ELTÜNT NYOM.

Dráma 4 felvonásban. BALZAC k. a. főszerepben.

Teddy és a tavasz

Vígjáték 3 felvonásban. Nagyszabású pót-műsor.

Pénteken 2 előadás fél 7 és 9 óraker. Szombaton 3 előadás 5, 7 és 9 óraker.

LEGUTABB
női selyem tagal- és szalmakalap-formák.
Legdivavatosabb virág-, toll és kalapdiszkek.
BLOUSEÚDONSÁGOK.
Legolecsőbb árban kaphatók
Kováts Antalnál Székesfehérvár. Városházter. —